

L'informatiu dona

■ Espai cinema dona

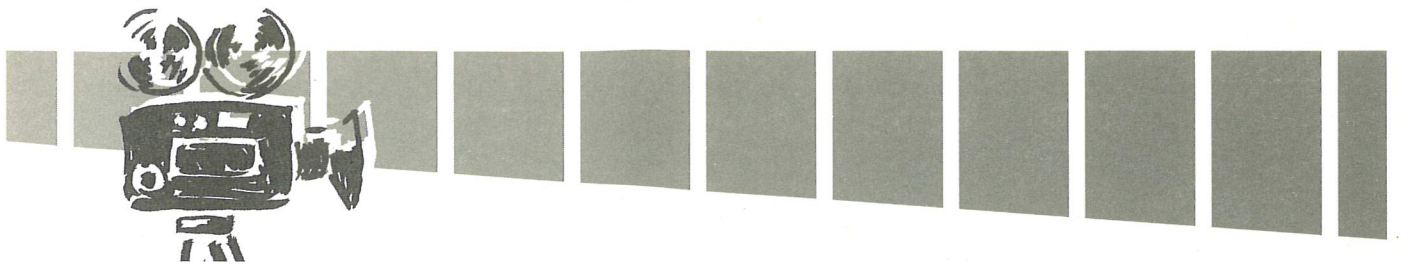
A Drac Màgic disposem d'una sèrie de material en vídeo que planteja, des de diferents angles, temes relacionats amb la maternitat.

Podem apropar-nos a unes històries que ens relaten situacions en què els personatges femenins semblen feliços amb el fet d'haver complert amb la funció que la societat els assigna: mares per damunt de tot, esposes atentes i, per tant, felices malgrat les dificultats amb què es troben per efecte del destí. En aquests films, el final sempre tendeix a resoldre's feliçment gràcies al bon comportament dels protagonistes. Aquesta moralitat és present a films com ara *Los mejores años de nuestra vida* (W.Wyler, 1974), *Imitación a la vida* (J.M. Stahl), *Mujercitas*, *Sonrisas y lágrimas*, *Esperando a Mr. Bridges* o per la interminable sèrie de films protagonitzats per la insofrible Doris Day, poblats per personatges femenins passius que no desitgen res més que la felicitat dels altres, malgrat que en l'argument s'hi introdueixen alguns problemes i disconformitats. Tots aquests films remetent a uns models de maternitat edulcorats excessivament, però que han permès transmetre allò que en el pensament patriarcal està tan present; ens referim al fet que associa la dona a la maternitat, i alhora aquesta, com quelcom que s'ha de viure només des de l'abnegació, l'entrega i la renúncia.

Però el cinema no només ens parla de dones felices en el seu destí maternal. També explica històries en què els personatges femenins viuen incòmodes davant aquesta idea tòpica. Per ells, el cinema ha creat diversos models de relats en què se'ls passa comptes a la seva gosadia i transgressió.

En primer lloc, trobem films en què les dones rebutgen el seu destí i opten per altres vies, com succeeix, per exemple, a *Armas de mujer*. (M. Nichols, 1988), on el personatge femení que rebutja el model tradicional hi apareix virilitzat i finalment resultarà exclòs de tota satisfacció amorosa. En la mateixa línia podríem situar *Gorilas en la niebla* (Michael Apted, 1988), o la cèlebre *Atracción fatal* (Adrián Lyne, 1987), on la bogeria a què arriben els personatges és en gran manera el tribut que han de pagar per la seva independència.

Abans d'aquestes produccions més recents, el cinema clàssic nord-americà ja havia construït històries sobre problemàtiques derivades d'un cert desordre maternal. Films com ara *Stella Dallas* (King Vidor, 1937) o *Imitación a la vida* (J.M. Stahl, 1934) parlen de maternitats discordants, però per això les lleis de l'espectacle i el

sentit comú patriarcal obliguen els seus personatges femenins a transferir la seva maternitat i opten pel sacrifici dels desitjos que s'han atrevit a explicitar. D'altra banda, un exemple emblemàtic de maternitat perniciosa és la del personatge el·líptic de la mare a *Psicosis* (Alfred Hitchcock, 1960), com també una irònica visió d'aquest somni del patriarcat associat al somni americà, també el trobem en un film del període mut: *Y el mundo marcha* (King Vidor, 1928).

Sortosament per a les dones (d'altra banda, assídues consumidores de cinema) hi ha hagut i hi ha relats, també i majoritàriament com a fruit de produccions independents, que ofereixen visions de la maternitat substancialment diferents a les que l'ordenament patriarcal promou i que el cinema convencional desenvolupa. Aquestes produccions han vingut de la mà de realitzadores i realitzadors que tenen un convenciment del que és material no neutralitzat per les expectatives de l'*establishment*, tant cinematogràfic com polític, i que en el seu relat s'inscriuen representacions de la maternitat complexes, i en algun cas, rebels davant la convenció, sense que per això es resolguin dramàticament de forma punitiva.

Des d' *Alemania, pàlida madre* (Helma Sanders Brahm, 1980), fins a *Libera amore mio* (Mauro Bolognini, 1973), passant per *Mater Amantissima* (J.A. Salgot, 1980) *Entre el cielo y la tierra* (Marion Hansel, 1991) *La Historia Oficial* (Luis Puenzo, 1985), presenten relats que passen comptes a altres vivències més obertes, que discerneixen sobre el que és material des de llocs que no pressuposen obligatorietat i tampoc no s'acullen a una única manera de viure-la. Són films que ofereixen, per tant, diferents models referencials encara que només sigui pel fet que han abordat qüestions com la llibertat sobre el propi cós en relació a l'avortament en films com ara *Duérmete niño* (Margo Harkin, 1989) o el ja mític *Asunto de mujeres* (Claude Chabrol, 1988), apropant-nos a uns personatges femenins que expressen un desig propi sobre la maternitat no dibuixat a partir de les expectatives comunes que els cànons ordenen i donant lloc, també, al rebuig d'aquesta opció biològic-social. I també *Fresk Kill* (Shu Lea Cheang, 1994), una explícita ficció sobre la maternitat no biològica portada amb desimboltura sobre elements que descriuen l'intercanvi intercultural i la convivència homosexual.

La femme de Rose Hill (Alain Tanner, 1989) o *La noche de San Lorenzo* (germans Taviani, 1982), aporten, també, una visió de la maternitat projectada cap al futur en consonància amb un desig utòpic com el lloc on poden representar-se noves aspiracions. En aquesta mateixa direcció, Coline Serreau, en el film *Mamá hay un hombre blanco en tu cama* (1988) recorre també a l'utopia d'un atzar favorable, subratllat per mitjà d'un final extremadament feliç, per resoldre la seva visió de la maternitat entesa com un potencial de riquesa afectiva i social que no se sembla en res a la realitat. Al costat d'aquestes fisures que la narració fílmica posa en evidència, gràcies a la posada en escena del que és desitjable, el cinema reflecteix també altres discrepàncies encara que les representi des d'un discurs crític sense un gram d'optimisme. Fem referència als relats que discuteixen i posen en evidència la trampa social en què sovint es converteix la maternitat com a exercici reproductor entès com allò que provoca l'enterrament de les aspiracions personals de les dones que el protagonitzen i dels quals la ja esmentada *Alemania, pàlida madre* (1980) com *Paso decisivo* (Herbert Ross, 1977), *El espíritu de la colmena* (Victor Erice, 1973), *Dream on* (Colectivo Amber, 1991) *Blue blanch permanent* (Margaret Tait, 1992) en són bon exemple.

Aquest repàs per la superfície del que el cinema dóna de si sobre la maternitat, pretén il·lustrar el fet que aquesta idea monolítica que no hi ha dona realitzada fora de la maternitat, ha estat feliçment discutida i reformulada en mans d'autores i autors, que practicant un tipus de cinema allunyat de les formes dominants, assumeixen aquest concepte contínuament debatut i transformat com a tema de les seves ficcions narratives.

DRAC MÀGIC

Entre l'Ajuntament de Barcelona i la Cooperativa Drac Màgic hi ha un acord de col·laboració, mitjançant el qual, les usuàries del CIRD poden rebre informació, assessorament i també utilitzar per a les seves activitats el fons audio-visual especialitzat, en temes relatius a les dones, del Drac Màgic.